

Бакуменко О.О.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: УЯВЛЕННЯ І РЕАЛЬНІСТЬ

У зв'язку з процесами трансформації України в напрямку побудови демократії, вкрай актуальним стає питання про розвиток громадянського суспільства на теренах нашої країни. В сучасній науковій літературі існують різні точки зору щодо того, чи є громадянське суспільство в сучасній Україні, чи нема, і якщо є - то на якому етапі розвитку воно знаходиться. Багатоманіття підходів до сутності громадянського суспільства пояснюються різним історичним контекстом, хронологічними і географічними особливостями розвитку окремих суспільств. Громадянським суспільством ми називаємо систему взаємодії структур, що є наслідком самодіяльності громадян, за допомогою яких вони ведуть справи з державою та між собою.

В сучасній українській державі наявні більшість інститутів, які ми традиційно відносимо до сфери громадянського суспільства. А саме: добровільні громадські організації та рухи; незалежні ЗМІ, місцеве самоврядування, родина, церква, безліч різноманітних організацій прибуткового, неприбуткового творчого харкутеру тощо. З кожним роком їх чисельність зростає. Крім того на користь громадянського суспільства в сучасній Україні говорить і поступова зміна правового поля в бік подальшої демократизації. Конституція України надає широкі гарантії прав і свобод людини і громадянина незалежно від походження, майнового стану, статі, раси, мови, релігії і т.д. Ст. 15 Конституції стверджує принцип політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності суспільного життя, ст.34-35 гарантують громадянам право на свободу думки, слова, світогляду, совісті, право на утворення політичних партій та громадських організацій забезпечує ст.36. і т.д. З формального боку всі предумови високого рівня розвитку громадянського суспільства нібито є. Але слід зауважити, що на заваді цьому стає цілий ряд факторів: різке соціально-економічне розшарування суспільства, недосконалість правової системи в плані свавілля бюрократії, низький рівень політичної культури народних мас. Важливим показником розвитку громадянського суспільства є участь людей в громадських організація – т.зв. громадська залученість або волонтеризм. В відсотковому відношенні частка таких людей на Україні не є високою. Вона становить приблизно 10 %. Активність громадських організацій та їх реальний вплив на

суспільне життя і свідомість людей ще недостатні, а рівень правової захищеності індивідів і груп далекий від бажаного. ЗМІ також іноді самі потребують захисту. Тобто за роки незалежності в Україні склалась мережа інститутів, які можна віднести до сфери громадянського суспільства, формально існує правове поле, необхідне для його функціонування, відбуваються досить активні процеси інституціоналізації громадянського суспільства. Попри це існують проблеми з реальним його втіленням, впливом на державну владу зокрема. Однією з основних проблем є необхідність підвищення рівня політичної культури суспільства, активності мас, що в свою чергу буде сприяти зміцненню інститутів громадянського суспільства. Слід подолати політичне відчуження населення, сприяти громадянській і політичній самоідентифікації громад.